

θησκειάς ὄλων τῶν θρησκειῶν, τῆς θρησκειάς τοῦ Ἐπολύτου, τοῦ Αἰωνίου, τοῦ Θεοῦ, τοῦ Πνευματικοῦ, τοῦ Μεταφυσικοῦ!

Ὁ ὑψηλός, ὁ θεῖος πνευματικὸς καὶ ἠθικὸς αἰώνιος καὶ ἀθάνατος Ἔρωσ τῆς θείας αἰωνίας Γυναίκας εἶναι ἀπειρη δύναμη μεταφυσικοῦ φωτός, μεταφυσικῆς ἀποκάλυψης, μεταφυσικῆς λύτρωσης. Ἡ μόνη δύναμη πραγματικῆς καὶ ἀληθινῆς θεμελίωσης τῆς ὑψηλῆς δημιουργικῆς Μεταφυσικῆς, ὡς φιλοσοφίας τοῦ Θανάτου — Ἀθανασίας, ὡς φιλοσοφίας τῆς Αἰωνιότητος καὶ τῆς Θεότητος. Ἐὖ φῶς τῆς θείας ψυχῆς τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης, τῆς θείας αἰωνίας Γυναίκας, εἶναι τὸ μόνο μεταφυσικὸ φῶς τῆς ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὸ Ἄπειρο καὶ τὴν Αἰωνιότητα, τὸ μόνο φῶς μεταφυσικῆς λύτρωσης τοῦ Ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ Θάνατο!

Ἐπέρτατη σοφία καὶ ἀπόλυτη ἀλήθεια, ἡ ἀλήθεια: Τίποτα στὸν Κόσμο δὲ χάνεται. Ἡ Ζωὴ εἶναι αἰώνια Δημιουργία. Τὰ πάντα στὸν Κόσμο εἶναι ἀφθαρτα, ἀνώλεθρα, ἀθάνατα, αἰώνια. Καὶ ὁ σπέρρος τῆς ψυχῆς τῆς ἀθάνατης Διοτίμας τοῦ Πλατωνικοῦ Συμποσίου δὲν ἐσπάρθηκε μάταια μέσα στὸν Κόσμο. Ἐὖ πνεῦμα τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μυθολογίας — Θρησκειάς καὶ τῆς Πλατωνικῆς Διοτίμας ἀποκορυφώνεται καὶ ζεῖ αἰώνια στὴ μεταφυσικὴ τῆς θρησκειάς τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἥλιος τῆς Μεταφυσικῆς τῆς θεϊότητος τοῦ αἰωνίου Θελυκοῦ μεσουρανεῖ στὴ μεταφυσικὴ τοῦ αἰωνίου θρησκευτικοῦ δράματος — μυστηρίου τῆς Ζωῆς — Δημιουργίας, τοῦ μυστηρίου τῆς Γέννησης — Σταύρωσης — Ἀνάστασης τοῦ Ἀνθρώπου στὴν Αἰωνιότητα. Ἡ θεία αἰωνία Γυναίκα στὸ Χριστιανισμό, τὴ θρησκεία τοῦ Ἐπολύτου καὶ τῆς Αἰωνιότητος, ὑψώνεται στὸν Οὐρανὸ καὶ ἀποκαλύπτεται ὡς θεῖο ὄν, πού θεία εὐδοκία καὶ μοῖρα της εἶναι νὰ κρατήσῃ μέσα στὰ θεῖα σπλάγχνα της τὸν ἴδιο τὸ Θεό. Ἡ θεία αἰωνία Γυναίκα εἶναι τὸ θεῖο ὄργανο τῆς μεταφυσικῆς νίκης τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὸν Κόσμο, τῆς μεταφυσικῆς λύτρωσης τοῦ Ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ Θάνατο. Ἡ μητέρα τοῦ ἱεροῦ καὶ θεοῦ αἰωνίου μυστηρίου τῆς Ζωῆς — Δημιουργίας, τῆς Αἰωνιότητος, τῆς Θεότητος, τοῦ Σταυροῦ — Ἀνάστασης τῆς Ζωῆς, τοῦ Θανάτου — Ἀθανασίας. Ἡ Παναγία μητέρα τοῦ Θεοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ.

Ἡ φυσικὴ πορεία τοῦ φιλοσοφικοῦ Στοχασμοῦ πρὸς τὸν ὑπέρτατο ἀντικειμενικὸ σκοπὸ του, τὸ διαφωτισμό, στὴν πνευματικὴ αὐτὴ ἐργασία, τοῦ προβλήματος τῆς Ἀθανασίας, ὀδηγεῖ ἐξ ἀνάγκης στὴ φιλοσοφικὴ διερεύνηση καὶ μελέτη τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητος ἢ μὴ τοῦ Σύμπαντος. Ὅπως τὸ πρόβλημα τῆς μεθόδου τῆς Μεταφυσικῆς εἶναι τὸ βασικὸ πρόβλημα τῆς Μεταφυσικῆς, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς ἐπιστημολογίας καὶ τῆς μεθοδολογίας, τὸ ἴδιο καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ἐνότητος τοῦ Σύμπαντος εἶναι τὸ βασικὸ καὶ πρωταρχικὸ πρόβλημα τῆς Μεταφυσικῆς, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς οὐσίας.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐνότητας ἢ μὴ τοῦ Σύμπαντος εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς πνευματικῆς ἔρευνας τῆς ἀντικειμενικῆς ὑπαρξης μιᾶς πρώτης ἀρχῆς ἢ περισσότερων πρώτων ἀρχῶν τοῦ Κόσμου. Καὶ τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ μεγάλα κι' αἰώνια προβλήματα τῆς Μεταφυσικῆς. Καὶ ἡ φιλοσοφικὴ διερεύνηση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ἔχει ἀπειρὴ σημασία γιὰ τὸ φιλοσοφικὸ διαφωτισμὸ τοῦ ὄλου μεταφυσικοῦ προβλήματος καὶ ὄλων τῶν ἄλλων σχετικῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς Φιλοσοφίας. Ἀπὸ τῆ λύση τοῦ προβλήματος τοῦ Ἐνός ἢ τῶν Πολλῶν, τῆς μιᾶς πρώτης κοινῆς ἀρχῆς ἢ τῶν περισσότερων πρώτων ἀρχῶν τῆς δοργανικῆς συγκρότησης καὶ τῆς δυνατολογικῆς ὑφῆς τοῦ ὄντος, ἐξαρτιέται καὶ ἡ λύση ὄλων τῶν ἄλλων προβλημάτων τῆς Μεταφυσικῆς. Καὶ ὁ λόγος αὐτὸς ἐξηγεῖ καὶ διαφωτίζει τὸ ζήτημα, γιὰ τὴ φιλοσοφικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς γένεσης καὶ τῆς δημιουργίας τῆς Φιλοσοφίας. Πράγματι τὸ πρῶτο ἔργο τῆς Φιλοσοφίας, ἀπὸ οὐσιαστικὴ ἀποψη, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ της, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν πρώτων Προσωκρατικῶν φιλοσόφων, καὶ ἀργότερα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη καὶ ὡς τις ἡμέρες μας, εἶναι τὸ ἔργο τῆς μελέτης καὶ τοῦ διαφωτισμοῦ τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητας ἢ πολλαπλότητας τοῦ Σύμπαντος. Τὸ πρῶτο συνεπῶς πρόβλημα, ποὺ ἀντιμετωπίζει ἡ φιλοσοφικὴ Σκέψη στὸ δρόμο της, εἶναι τὸ πρόβλημα αὐτὸ τῆς ἐνότητας ἢ ἐτερότητας τοῦ Σύμπαντος. Καὶ τὸ πρῶτο ἐρώτημα, ποὺ θέτει ἡ φιλοσοφικὴ Σκέψη στὴ διερεύνηση τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, εἶναι τὸ ἐρώτημα: Ὁ Κόσμος ἔχει μιὰ πρώτη κοινὴ ἀρχὴ ἢ περισσότερες πρῶτες ἀρχές κι' αἰτίες;

Ἄν στὸ ἐρώτημα αὐτὸ δοθῇ ἡ ἀπάντηση τῆς μεταφυσικῆς κοσμοθεωρίας τῆς ἀπόλυτης ἐνότητας καὶ ταυτότητας τοῦ Σύμπαντος, τῆς κοσμοθεωρίας τοῦ μεταφυσικοῦ Ἐνισμοῦ ἢ Μονισμοῦ, εἶναι ὀλοφάνερο, πὼς δὲν εὐσταθοῦν ὅλες οἱ πλουραλιστικὲς μεταφυσικὲς κοσμοθεωρίες, ποὺ δέχονται πὼς ὁ Κόσμος ἔχει περισσότερες ἀπὸ μιὰ πρῶτες ἀρχές, ὅπως δέχεται ἡ κοσμοθεωρία τοῦ Μεταφυσικοῦ Δυϊσμοῦ ἢ ἡ κοσμοθεωρία τοῦ μεταφυσικοῦ Πλουραλισμοῦ.

Στὴν περίπτωσι τοῦ μεταφυσικοῦ Ἐνισμοῦ ἢ φιλοσοφικῆ Σκέψης ἔχει ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸ ἐρώτημα: Ποιὰ εἶναι ἡ ἀληθινὴ φύσις τοῦ Ἐνός, τῆς μιᾶς καὶ μόνης πρώτης ἀρχῆς ὅλης τῆς ἀπειρης κι' αἰώνιας Δημιουργίας; Στὴν περίπτωσι αὐτῆ ἢ ἀγωνιστικῆ τοῦ Πνεύματος, τῆς Μεταφυσικῆς, περιορίζεται μόνο ἀνάμεσα στὴν κοσμοθεωρία τοῦ μεταφυσικοῦ ὀλιστικοῦ Μονισμοῦ («Τὸ Πᾶν εἶναι Ἐν καὶ τὸ Πᾶν — Ἐν εἶναι ὅλη καὶ μόνο ὅλη») καὶ στὴν ἀντίθετή της κοσμοθεωρία, τὴν κοσμοθεωρία τοῦ σπιριτουαλιστικοῦ Μονισμοῦ («Τὸ Πᾶν εἶναι Ἐν καὶ τὸ Πᾶν — Ἐν εἶναι πνεῦμα καὶ μόνο πνεῦμα»).

Εἶναι ὀλοφάνερο ἤδη, πὼς ἡ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητας ἢ μὴ τοῦ Κόσμου ἔχει θεμελιώδη σημασία γιὰ τὴ μελέτη τοῦ μεταφυσικοῦ προβλήματος καὶ εἰδικώτερα τοῦ προβλήματος τῆς Ἀθανασίας. Ἀπάνω στὴ λύσις τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητας τοῦ Σύμπαντος θεμελιώνεται ὀλόκληρο τὸ οἰκοδόμημα τῆς Μεταφυσικῆς.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐνότητας ἢ ἑτερότητας τοῦ Σύμπαντος εἶναι ἐν' ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα αἰώνια προβλήματα, ὄχι μόνο τῆς Φιλοσοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ ἀρχὴ τοῦ βαθύτατου δεσμοῦ τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης ἀποκαλύπτεται καὶ στὴ διερεύνηση τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητας ὅλου τοῦ Κόσμου, ὡς θεμελιώδης ἀρχὴ καὶ τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Ἐπιστήμης. Καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Ἐπιστήμης στὸ διαφωτισμὸ τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητας τοῦ Κόσμου καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ μεταφυσικοῦ προβλήματος εἶναι κρίσιμη καὶ σημαντικώτατη καὶ ἀπόλυτα ἀναγκαία.

α'. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

Ἡ φιλοσοφικὴ διερεύνηση καὶ μελέτη τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητας ἢ ἑτερότητας τοῦ Κόσμου προϋποθέτει καὶ ἐπιβάλλει τὴν ἐπισκόπηση τῆς Ἱστορίας τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν, ποὺ εἶδαν τὸ φῶς τοῦ Κόσμου στὴν πνευματικὴ Ἱστορία τῆς Ἀνθρωπότητας ἀπάνω στὸ πρόβλημα αὐτό. Τὸ φῶς τοῦ Πνεύματος εἶναι πάντα τὸ φῶς τῆς Ζωῆς, τὸ φῶς τῆς Ἱστορίας.

Καὶ τὸ πρῶτο φῶς τῆς Ἱστορίας τοῦ προβλήματος τῆς ἐνότητας τοῦ Κόσμου ἀποκαλύπτει μὲ ἀπόλυτη πνευματικὴ βεβαιότητα, πῶς ἡ βαθύτερη οὐσιαστικὴ τάση τοῦ Ἀνθρώπου Πνεύματος εἶναι ἡ τάση πρὸς τὴ θεωρία τῆς ἀπόλυτης ἐνότητας καὶ ταυτότητας ὅλου τοῦ Κόσμου. Ἡ τάση αὐτὴ εἶναι ὀλοφάνερη εὐθύς ἀπὸ τὶς πρῶτες καὶ ἀρχαιότερες περιόδους τῆς πνευματικῆς Ἱστορίας ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας.

Ἡ Ἱστορία τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ τῆς Κίνας φέρνει στὸ φῶς, πῶς οἱ σοφοὶ τῆς Κίνας ἐπρέσβευαν ἀπὸ τὸ 120 π.Χ. αἰῶνα τὴ θεωρία τῆς ἀρχῆς τῆς ἐνότητας ὅλου τοῦ Κόσμου.

Καὶ ἡ ἴδια ἡ θεωρία εἶναι ἡ κεντρικὴ θεωρία τῆς φιλοσοφίας τῶν Οὐπανισάδων τῶν Ἰνδιῶν, ποὺ εἶναι ἡ βάση τῆς θρησκείας τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ, τῆς θρησκείας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰνδιῶν.

Στὴν πνευματικὴ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου τὸ πρῶτο φῶς τῆς κοσμοθεωρίας τῆς ἐνότητας τοῦ Σύμπαντος ἔρχεται ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους καιροὺς τῆς δημιουργίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος. Ἀπὸ τοὺς πρῶτους αἰῶνες τῆς Αὐγῆς τῆς Ἑλληνικῆς πνευματικῆς Αὐτοσυνείδησης ὁ Ἑλληνικὸς Κόσμος ἀποκαλύπτεται, πρῶτ' ἀπ' ὅλα καὶ ἀπάνω ἀπ' ὅλα, ὡς φλογερότατος ἔραστής τῆς κοσμοθεωρίας τῆς ἀπόλυτης ἐνότητας ὅλης τῆς Δημιουργίας. Ἡ ἀρχὴ ὅλων τῶν ἀρχῶν τῆς Ζωῆς, στὴν πρώτη ἀμεση πνευματικὴ ἐνόραση τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου, εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς παγκόσμιας ἁρμονίας. Καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς παγκόσμιας ἁρμονίας, στὰ μάτια τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου, ἔχει τὴν πρώτη πηγὴ της καὶ βασίζεται στὴ θεωρία τῆς ἀπόλυτης ἐνότητας τοῦ Σύμπαντος, τὴ θεωρία τῆς ἀντικειμενικῆς ὑπαρξεως μιᾶς μοναδικῆς πρώτης κοινῆς ἀρχῆς ὅλου τοῦ Κόσμου.

Ἐκ τῆς πρώτης περιόδου τῆς Ἱστορίας τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας ἡ ἀρχὴ τῆς ἀπόλυτης ἐνό-
τητας τοῦ ἀπολύτου ὄντος εἶναι ἡ πρώτη θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς Ἑλληνι-
κῆς Μεταφυσικῆς. Οἱ πρῶτοι μεταφυσικοί, οἱ «πρῶτοι παμπάλαιοι θεολο-
γήσαντες» τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ ἐπρέσβευαν τὴ θεωρίαν τῆς μιᾶς καὶ
μόνης πρώτης κοινῆς ἀρχῆς ὅλου τοῦ Κόσμου. Ἀπάνω στὸ ζήτημα αὐτὸ
μᾶς διαφωτίζει ἡ πρὸ ἔγκυρη καὶ πρὸ ἀναμφισβήτητη μαρτυρία, ἡ μαρτυ-
ρία τοῦ κολοσσοῦ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Ἀριστοτέλη: «Εἰσὶ δὲ τινες, τονί-
ζει ὁ Ἀριστοτέλης, οἱ καὶ τοὺς παμπάλαιους καὶ πολὺ πρὸ τῆς νῦν γενέ-
σεως καὶ πρώτους θεολογήσαντας οὕτως οἴονται περὶ τῆς φύσεως ὑπολα-
βεῖν Ὁκεανὸν τε γὰρ καὶ Τηθύον ἐποίησαν τῆς γενέσεως πατέρας, καὶ τὸν
ὕρκον τῶν θεῶν ὕδωρ, τὴν καλουμένην ὑπ' αὐτῶν Στύγα τῶν (ποιητῶν)
τιμιώτατον μὲν γὰρ τὸ πρεσβύτατον, ὕρκος δὲ τὸ τιμιώτατον ἐστίν» (Με-
ταφυσ. Α. 3. 983. β. 27 — 33).

Τὸ πνευματικὸ φῶς τῆς μεταφυσικῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Ἐνὸς φεγγο-
βολαεῖ καὶ στ' ἀθάνατα ἔπη τοῦ Ὀμήρου. Στὰ μάτια τοῦ Ὀμήρου, ἡ πρῶ-
τη κοινὴ ἀρχὴ ὅλου τοῦ Κόσμου εἶναι ὁ Ὁκεανός, τὸ Νερό (Ἰλιάδ. Ε. 201).

Τὸ ἴδιο ἐνιστικὸ ἢ μονιστικὸ πνεῦμα κυριαρχεῖ καὶ στὴ φιλοσοφία
ἄλλων σχεδῶν τῶν μεγάλων Προσωκρατικῶν φιλοσόφων καὶ ἰδίως τῶν φι-
λοσόφων τῆς Ἰωνίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλέας τῆς Μεγάλης Ἀρ-
χαίας Ἑλλάδας.

Πρῶτος ὁ Θαλῆς τονίζει, πῶς ὅλος ὁ Κόσμος ἔχει μιὰ μοναδικὴ πρῶ-
τη κοινὴ ἀρχὴ καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι τὸ Νερό: («ἀρχὴν δὲ τῶν πάντων ὕ-
δωρ ὑπεστήσατο καὶ τὸν κόσμον ἔμψυχον καὶ δαιμόνων πλήρη» (Διογ.
Λαέρτ. Α.1.27, Diels Προσωκρ. 11 (1) Α.1.27).

Τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ Θαλῆ καταναυγάει τὸ φῶς τῆς παναιώνιας ἐνιστικῆς
μεταφυσικῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου, τῆς κοσμο-
θεωρίας τῶν πρώτων «παμπάλαιων Ἑλλήνων θεολόγων» καὶ τοῦ Ὀμήρου.
Πατέρας ὅλου τοῦ Κόσμου, στὸ φῶς τῆς πρώτης πανάρχαιης Ἑλληνικῆς
Θεολογίας — Ὀντολογίας — Μεταφυσικῆς, εἶναι ὁ Ὁκεανός, τὸ Νερό¹.

Ἀλλὰ καὶ ὁ δεύτερος μέγας φιλόσοφος τῆς Ἀρχαίας Ἰωνίας, ὁ Ἀ-
ναξίμαντρος, ἀσπάζεται τὴν κοσμοθεωρίαν τοῦ ὄντολογικοῦ Ἐνισμοῦ. Στὰ
μάτια τοῦ Ἀναξίμαντρος ἡ πρώτη κοινὴ ἀρχὴ ὅλου τοῦ Κόσμου εἶναι μιὰ
καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι τὸ «Ἄπειρον» (Diels 12 (2). Β.1) σὲ σπιριτουαλι-
στικὸ καὶ ὄχι ὕλιστικὸ νόημα.

Ἐπίσης ἐνιστὴς εἶναι καὶ ὁ τρίτος μέγας φιλόσοφος τῆς Ἰωνικῆς
Μιλήτου, ὁ Ἀναξίμενης. Στὰ μάτια καὶ τοῦ Ἀναξίμενη ὅλος ὁ Κόσμος

1. Εἶναι ἀξιοθαύμαστη ἡ πρώτη αὐτὴ ἄμεση πνευματικὴ ἐνόραση τῆς πρώτης
κοσμοθεωρίας τοῦ Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου. Καὶ ἡ κοσμοθεωρία αὐτὴ ἐπιβεβαιώ-
νεται ἀπόλυτα ἀπὸ τὴ θετικὴ Ἐπιστήμη τῶν Νεώτερων Χρόνων. Ἡ Φυσικὴ τοῦ αἰῶ-
να μας θεωρεῖ τὸ «Ἐδρογόνο» ὡς τὸ πρῶτο καὶ κυριώτατο στοιχεῖο τῆς οὐσίας καὶ
τῆς ὄντολογικῆς σύστασης τοῦ Σύνπαντος.

ἔχει μιὰ καὶ μόνη πρώτη ἀρχὴ καὶ ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι ὁ Ἄερας (Diels 13 (3) A καὶ B. Καὶ ὁ Ἀναξιμένης τὴν ἀρχὴ αὐτὴ θεωρεῖ σὲ σπιριτουαλιστικὸ νόημα.

Τὸ ἴδιο ἐνιστῆς καὶ μάλιστα καθαρὰ σπιριτουαλιστικὸς ἐνιστῆς εἶναι καὶ ὁ βαθυστόχαστος καὶ θεόπνευστος προφητικὸς φιλόσοφος τῆς Ἰωνικῆς Ἐφέσου, ὁ Ἡράκλειτος, ὁ μέγας πρόδρομος τοῦ Χριστιανισμοῦ (βλ. σ. 79). Τὸ Πᾶν, στὰ μάτια τοῦ Ἡρακλείτου, εἶναι Ἕν. Καὶ τὸ Πᾶν — Ἕν εἶναι πνευματικὸ καὶ μόνο πνευματικὸ. Ἡ ὑπέροχη καὶ μοναδικὴ πρώτη ἀρχὴ τοῦ Σύμπαντος, στὴ φωτεινὴ πνευματικὴ ἐνόραση τοῦ Ἡρακλείτου, εἶναι ὁ Λόγος, τὸ Πνεῦμα, ὁ «ξυνὸς» (κοινὸς) Λόγος, ὁ παγκόσμιος καὶ παναιώνιος Λόγος (Diels 22(12).B. 1 — 2). Καὶ στὸ ἀπόσπασμά του 10 ὁ Ἡράκλειτος τονίζει: «ἐκ πάντων ἓν καὶ ἐξ ἑνὸς πάντα». Ἐπίσης στὸ ἀπ. 50 ἀποκαλύπτει «οὐκ ἔμοῦ, ἀλλὰ τοῦ λόγου ἀκούσαντας ὁμολογεῖν σοφὸν ἔστιν ἓν πάντα εἶναι ὁ Ἡράκλειτος φησὶ» (Diels 22(12)B. 50).

Κατ' ἐξοχὴν ἐνιστικὴ εἶναι ἐπίσης ἡ φιλοσοφία ὅλων τῶν φιλοσόφων τῆς Ἐλεατικῆς φιλοσοφικῆς Σχολῆς. Πρῶτος ἀπὸ τοὺς Ἐλεάτες ὁ Ξενοφάνης ὡς πρώτη καὶ μοναδικὴ πρώτη κοινὴ ἀρχὴ ὅλου τοῦ Κόσμου θεωρεῖ τὸν ἓνα θεό: («Ξενοφάνης δὲ πρῶτος τούτων ἐνίσας... ἀλλ' εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀποβλέψας τὸ ἓν εἶναι φησὶ τὸν θεὸν» (Ἀριστ. Μεταφ. Α.5. 986 β. 21, Diels 21/11 A.30).

Καὶ ὁ Παρμενίδης, ὁ σεβαστότατος καὶ θαυμαστότατος κορυφαῖος φιλόσοφος τῆς Ἐλεατικῆς Σχολῆς, ἀποφαίνεται, πῶς τὸ Πᾶν εἶναι ἓν. Στὰ μάτια τοῦ Παρμενίδη ἀπόλυτη ἀντικειμενικὴ ὑπαρξὴ καὶ πραγματικότης ἔχει μόνο τὸ Ὄν. Καὶ τὸ Ὄν εἶναι ἓν, ἀπειρο, ἀδιαιρέτο, ἀνώλεθρο, αἰώνιο, ἀναρχο, δίχως τέλος, αὐθύπαρχτο, συνεχές, (Diels 28/18 B.8).

Σὲ ἀπόλυτη ἁρμονία μὲ τὴν ἐνιστικὴν κοσμοθεωρίαν τοῦ Παρμενίδη εἶναι καὶ ἡ πνευματικὴ ἐνόρασή του τοῦ ἀποσπ. 13: «πρώτιστον μὲν Ἐρωτα θεῶν μητίσατο πάντων» (πρῶτο ἀπ' ὅλους τοὺς θεοὺς ἐδημιούργησε ἡ θεὰ Ἀφροδίτη τὸν Ἐρωτα), (Diels 28/18 B.13).

Καὶ οἱ δύο ἄλλοι μεγάλοι φιλόσοφοι τῆς Ἐλεατικῆς Σχολῆς, ὁ ἠρωτικώτατος τυραννομάχος Ζήνων, πρὸ βροχῆς τὸ θάνατο ἀπάνω στὸ βωμὸ τῆς Λευτεριάς, τῆς Δημοκρατίας, καὶ ὁ Μέλισσος εἶναι ἐνιστῆς καὶ ἀσπάζονται τὴν κοσμοθεωρίαν τῆς ἀπόλυτης ἐνότητος τοῦ Σύμπαντος. Κατὰ τὸ δοξογράφο καὶ φιλόσοφο Ἀέτιο: «Μέλισσος καὶ Ζήνων τὸ ἓν καὶ πᾶν (σχολ. θεὸν εἶναι), καὶ μόνον αἰδίον καὶ ἀπειρον τὸ ἓν» (Diels 30 (20) A.13). Κατὰ τὸ Μέλισσο «αἰεὶ ἦν ὅ,τι ἦν καὶ αἰεὶ ἔσται» καὶ αἰδίον ἔστι καὶ ἀπειρον καὶ ἓν καὶ ὅμοιον πᾶν» (Diels 30(20)B.1 καὶ 7).

Καὶ ἡ φιλοσοφία τῶν Πυθαγορείων στὸ βίβλος εἶναι μονιστικὴ (σπιριτουαλιστικὸς Μονισμός).

Ἐπίσης μονιστικὴ εἶναι καὶ ἡ φιλοσοφία τῶν φιλοσόφων τοῦ Ἀρχαίου Ἀτομισμού, τοῦ Λευκίππου καὶ τοῦ Δημοκρίτου.

Ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἐμπεδοκλῆ στὰ φαινόμενα εἶναι πλουραλιστικὴ καὶ δέχεται τέσσερα πρῶτα στοιχεῖα («ριζώματα») τοῦ Κόσμου, τὴ Γῆ, τὸν Ἄερα, τὴ Φωτιὰ καὶ τὸ Νερό. Καὶ τὰ τέσσερα ὁμοῦς αὐτὰ στοιχεῖα εἶναι

κάτω ἀπὸ τὸ κράτος δύο κοσμικῶν δυνάμεων καὶ ἀρχῶν, τοῦ Ἔρωτος («Φιλία») καὶ τοῦ Μίσους («Νεῖκος»). Κατ' ἄλλη ὁμοίως ἐρμηνεῖα τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Ἐμπεδοκλῆ καὶ ἡ κοσμοθεωρία του εἶναι ἐνιστική. Μόνη πρώτη ἀρχὴ τοῦ Παντός ὁ Ἔρως («πάλιν δὲ φησὶ τῆς Φιλίας κρατούσης τὰ πάντα ἐν γίνεσθαι») (ὥστ' ἀναγκαῖον γίνεσθαι ἐξ ἑνὸς καὶ συγκεκριμένου». (Ἀριστ. π. οὐρ. Γ.2.301 α14) (Diels 31(21) A. 41 — 42). Σὲ ἀπόλυτη ἁρμονία μὲ τὴν ἐρμηνεῖα αὕτη εἶναι καὶ τὸ ἀπόσπασμα τοῦ Ἐμπεδ. 128, ποὺ ὡς μόνη ἀρχὴ τοῦ Κόσμου θεωρεῖ τὸν Ἔρωτα. Μόνη βασίλισσα ὄλου τοῦ Κόσμου ἡ Ἀφροδίτη τῆς Κύπρου, «Κύπρις βασίλεια» (Diels 31 (21). B. 128).

Ἡ φιλοσοφία τοῦ Ἀναξαγόρα, τοῦ Σωκράτη καὶ τοῦ Πλάτωνος ἀντίθετα πρὸς τὴν ἐνιστική φιλοσοφία ὄλων τῶν καὶ πάνω φιλοσόφων εἶναι δυϊστική.

Ὁ Ἀριστοτέλης, στὸ φῶς τοῦ ἀληθινοῦ νοήματος τῆς φιλοσοφίας του, εἶναι ἐνιστῆς (σπιριτουαλιστικὸς Ἐνισμός). Ἐπίσης ἐνιστὲς εἶναι οἱ Στωϊκοί, οἱ Ἐπικούρειοι καὶ ὁ Πλωτῖνος (σπιριτουαλιστικὸς Ἐνισμός).

Στὰ Νεώτερα Χρόνια μονιστὲς ἢ ἐνιστὲς εἶναι οἱ φιλόσοφοι G. Bruno, Spinoza, Leibniz, Fichte, Schelling, Hegel, Lotze, Fehner, E. Hartmann, M. D. Biran, Ravaisson, Lachelier, Boutroux, Bergson, Lavelle, Whitehead κ.ἄ.

Ἐπίσης μονιστὲς εἶναι καὶ ὄλοι ὅσοι ἀσπάζονται τὴν κοσμοθεωρία τοῦ μεταφυσικοῦ Ὑλισμοῦ, οἱ Hobbes, Holbach, La Mettrie, Helvetius, Diderot, Feuerbach, Büchner, Haeckel, Schopenhauer, Nietzsche, Marx, Engels καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

Ἀπὸ τὴ γενικώτατη καὶ συντομώτατη αὕτη ἐπισκόπηση τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας, ἀναφορικὰ μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ Ἐνὸς ἢ τῶν Πολλῶν, βγαίνει τὸ γενικὸ συμπέρασμα, πὼς οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους φιλοσόφους ὄλου τοῦ Κόσμου καὶ ὄλων τῶν αἰῶνων εἶναι ἐνιστὲς καὶ ἀσπάζονται τὴν κοσμοθεωρία τῆς ἀπόλυτης ἐνότητος τοῦ Σύμπαντος. Στὰ μάτια τους τὸ Πᾶν εἶναι ἓν. Ὁλος ὁ Κόσμος ἔχει μιὰ μοναδικὴ πρώτη κοινὴ ἀρχή. Καὶ τὴν ἀρχὴ αὕτη ἄλλοι, οἱ ὕλιστῆς, θεωροῦν ὡς ὕλικὴ καὶ μόνο ὕλικὴ (ὕλιστικὸς Μονισμός) καὶ ἄλλοι, οἱ σπιριτουαλιστῆς ἢ ἰδεαλιστῆς, ὡς πνευματικὴ καὶ μόνο πνευματικὴ (σπιριτουαλιστικὸς Μονισμός).

Ἐπίσης πολλοὶ ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους τοῦ Νεώτερου Εὐρωπαϊκοῦ Κόσμου εἶναι δυϊστῆς καὶ πρεσβεύουν τὴν κοσμοθεωρία τοῦ μεταφυσικοῦ Δυϊσμοῦ, τὴν κοσμοθεωρία τῶν δύο ἀρχῶν, τῆς Ὑλῆς καὶ τοῦ Πνεύματος, ὡς πρώτων ἀρχῶν τοῦ ὄντος (Descartes, Κάντ κ.ἄ.).

Ἀπὸ τίς μεγάλες θρησκείες τῆς πνευματικῆς Ἱστορίας τοῦ Κόσμου οἱ κοσμοθεωρίες τοῦ Ταοϊσμοῦ καὶ τοῦ Κονφουκιανισμοῦ τῆς Κίνας, τοῦ Βραχμανισμοῦ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τοῦ Βουδδισμοῦ τῶν λαῶν τῆς Νοτιοανατολικῆς Ἀσίας.

τολικῆς Ἀσίας, εἶναι ἐνιστικές. Δυϊστικὲς ἀντίθετα εἶναι οἱ θρησκείες τοῦ Ζωροαστρισμοῦ ἢ Μασδεΐσμοῦ τοῦ Ἰράν, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

β'. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΛΑΝΤΟΣ ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἐνότητος ἢ ἑτερότητος τοῦ Κόσμου, ὡς τὸ πρῶτο ἀπὸ τὰ ὑψηλὰ καὶ αἰώνια προβλήματα τῆς Μεταφυσικῆς, στὰ μάτια τοῦ στοχαστή μας, ἦταν πάντα στὸ κέντρο τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ του καὶ ὅλης τῆς φιλοσοφικῆς ζωῆς του. Φυσικὰ ἡ φιλοσοφία τοῦ στοχαστή, ἀπάνω στὸ πρόβλημα αὐτό, πέρασε ἀπὸ πολλὰ στάδια καὶ ἐγνώρισε πολλὰς φάσεις. Φυσικὸ ξεκίνημα τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ του βέβαια ἡ δυϊστικὴ μεταφυσικὴ κοσμοθεωρία τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, τῆς θρησκείας τῶν προγόνων του, τῶν γονιῶν του καὶ ὅλου τοῦ ἔθνους του. Ἀπὸ τὰ πρῶτα ὕμῳ χρόνια τῶν ἀνώτερων σπουδῶν του καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς κριτικῆς καὶ ἐπαναστατικῆς περιόδου τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματός του, τῆς περιόδου τῆς μετὰ φλόγα καὶ θρησκευτικὸ πάθος ἀναζήτησης τῆς ἀπόλυτης Ἀλήθειας, ἄρχισε μὲ τὸν καιρὸ καὶ σιγὰ — σιγὰ νὰ νοιώθῃ βιθικὰ μέσα τοῦ ὄλοένα καὶ πιὸ τρανῆ τῆ σαγήνη τῆς παναιώνιας ἐνιστικῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος στὶς πιὸ ὑψηλὰς ἐξάρσεις, ἐνοράσεις καὶ συλλήψεις του. Στὸ τέλος τῆς περιόδου αὐτῆς, πρὸ ἐκράτησε σχεδὸν δέκα χρόνια, στὰ χρόνια τῆς ἐφηβείας καὶ τῶν τελευταίων γυμνασιακῶν σπουδῶν του ὡς καὶ τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν του, ὡς τὴ στιγμή τῆς μεγάλης πνευματικῆς μεταστροφῆς του ἔκυριάρχησε ἀπόλυτα μέσα του ἡ κοσμοθεωρία τοῦ Μονισμοῦ, καὶ μάλιστα ἡ κοσμοθεωρία τοῦ ὑλιστικοῦ καὶ ἀθεϊστικοῦ Μονισμοῦ, πρὸ εἶχε στὰ χρόνια ἐκεῖνα τῆς νεότητος του τὴν αἴγλη, τὴν ἀχτινοβολία καὶ τὴ γοητεία τοῦ ἀπολύτου Ῥεαλισμοῦ, τοῦ Θετικισμοῦ καὶ τοῦ ἀυστηροῦ Ἐπιστημονισμοῦ.

Μὲ τὴν πιὸ πάνω ὅμως μεγάλη πνευματικὴ μεταστροφή ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ στοχαστή ἐγινε καὶ ὁ γυρισμὸς του ξανά στὴ δυϊστικὴ κοσμοθεωρία τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ πίστη στὸ Θεὸ καὶ στὴν Ἀθανασία ἀστραφτε τώρα πρὸς τὰ μάτια τοῦ στοχαστή ὡς ἀπόλυτη καὶ αἰώνια ἀλήθεια. Καὶ τῆς πίστεως αὐτῆς τὸ θεῖο φῶς δὲν ἔπαυσε ποτὲ ἀπὸ τὰ χρόνια ἐκεῖνα νὰ φεγγοβολᾷ ἀστραφτερὰ μέσα στὰ βάθη τῆς ψυχῆς του καὶ ὅλης τῆς πνευματικῆς συνείδησής του σ' ὅλα τὰ κατοπινὰ χρόνια ὅλης τῆς ζωῆς του καὶ ὡς σήμερα.

1. Ἐγινε σχετικὰ ἤδη λόγος (Πρβλ. σελ. 182).